

Leereenheid 3

Ondersteuning in de omgeving

(BG SD)

Kwalificatie Begeleider Specifieke Doelgroepen
(KD Maatschappelijke Zorg)

Overzicht van de leereenheden voor de kwalificatie Begeleider Specifieke Doelgroepen, NLQF/EQF niveau 3 (kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg)

Gebaseerd op het profiel Begeleider specifieke doelgroepen, Crebocode 25476, versie 2016 in het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg, domein Zorg en Welzijn, Crebocode 79140.

Onderstaande informatie behoort onlosmakelijk bij en is integraal verweven met alle leereenheden van de kwalificatie.

Leereenheden behorend bij de kwalificatie Begeleider specifieke doelgroepen		Werkprocessen kwalificatiedossier
1.	Plannen van ondersteunende begeleiding en zorg (BG SD)	B1-K1-W1: Inventariseert ondersteuningsvragen van de cliënt B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af B1-K1-W7: Evalueert de geboden ondersteuning P2-K1-W1: Levert een bijdrage aan het ondersteuningsplan
2.	Individuele ondersteuning (BG SD)	B1-K1-W2: Ondersteunt de cliënt bij de persoonlijke verzorging B1-K1-W3: Ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden B1-K1-W4: Ondersteunt de cliënt bij dagbesteding B1-K1-W5: Reageert op onvoorziene en crisissituaties B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af
3.	Ondersteuning in de omgeving (BG SD)	P2-K1-W2: Begeleidt specifieke doelgroepen en hun naastbetrokkenen bij (dagelijkse) activiteiten P2-K1-W3: Ondersteunt de cliënt gericht op zelfmanagement en/of maatschappelijke participatie B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af
4.	Verpleegtechnisch handelen	N.v.t.: Geldt niet voor profiel Begeleider Specifieke Doelgroepen
5.	Kwaliteitszorg (BG SD)	B1-K2-W1: Werkt aan de eigen deskundigheid B1-K2-W2: Werkt aan bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg Aanvullend op dossier: Begeleidt nieuwe collega's, stagiaires en/of vrijwilligers

Typering van het beroep

Begeleiders specifieke doelgroepen zijn ambulante en/of intramuraal en/of semimuraal werkzaam in instellingen voor wonen, dagbesteding en vrije tijd in onder andere de gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, verzorgings- en verpleeghuizen, thuiszorg en maatschappelijke opvang. Daarnaast zijn zij werkzaam in welzijnsinstellingen, justitiële inrichtingen, asielzoekerscentra en ziekenhuizen. Verder zijn zij onder andere inzetbaar in overige verzorgend-agogische functies binnen het sociaal agogisch werk of de verpleging en verzorging. De doelgroep waarmee de begeleider specifieke doelgroepen werkt, is zeer divers. De doelgroep bestaat onder andere uit:

- cliënten van allerlei leeftijden met een verstandelijke, lichamelijke of zintuigelijke beperking;
- cliënten van alle leeftijden met een of meerdere (chronische) ziekten en/of problemen, zoals een ouderdomsziekte, psychiatrische ziekte en/of stoornis, een verslaving, dak- of thuisloos zijn, een psychosociaal of gedragsprobleem.

Typerend voor de Begeleider specifieke doelgroepen is dat zij cliënten ondersteunt van alle leeftijden met (chronische) ziekten zoals psychiatrische en psycho-geriatrische stoornissen. Zij richt zich afhankelijk van de cliënt of situatie op herstel, behoud of ontwikkeling van de zelfredzaamheid en zelfstandig functioneren. Zij treedt creatief en handelend op in veranderende situaties. Ze gaat professioneel om met haar gevoelens bij weerstand, tegenslag en moeilijke situaties en geeft duidelijk haar grenzen aan.

Beroepshouding

Werken in de sociaal-agogische sector betekent direct werken met cliënten. Hierbij speelt de Begeleider specifieke doelgroepen als persoon een essentiële rol. Haar kwaliteiten zijn van doorslaggevend belang bij het aangaan van een professionele relatie en bij het bereiken van de gewenste resultaten. Voor een verantwoorde beroepsuitoefening moet de begeleider specifieke doelgroepen:

- betrokken;
- empatisch;
- assertief;
- representatief;
- integer zijn.

De begeleider specifieke doelgroepen werkt vraaggericht, efficiënt, methodisch, hygiënisch, veilig, kostenbewust, milieubewust, tijdsbewust (ten aanzien van de eigen werktijd) en ergonomisch verantwoord.

Complexiteit

De Begeleider specifieke doelgroepen beschikt over kennis en vaardigheden om ondersteuning te bieden aan cliënten met (chronische) ziekten en stoornissen, die daarnaast vaak een of meerdere complexe problemen hebben in verschillende leefsituaties. Zij maakt onder andere gebruik van kennis van doelgroepen, ziektebeelden en problematieken, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals

begeleidingsmethodieken en interventietechnieken. Door de combinatie van kennis en vaardigheden en het gebruik van standaardprocedures en methoden in complexe situaties is ze in staat de cliënt te ondersteunen bij het omgaan met de ziekte of stoornis in het dagelijks leven en/of in de maatschappij en het zo zelfstandig mogelijk functioneren.

De Begeleider specifieke doelgroepen werkt in complexe situaties waar veranderingen in het gedrag van de cliënt(en) en in (ondersteunings)vragen veelvuldig voorkomen. Hierbij moet zij steeds opnieuw bepalen of de zorg en ondersteuning is afgestemd op de situatie en de cliënt. Zij vervult haar taken soms in een stand-alone situatie.

CONCEPT

3 Ondersteuning in de omgeving (BG SD)

Titel van de kwalificatie	Begeleider specifieke doelgroepen
Titel van de leereenheid	3 Ondersteuning in de omgeving (BG SD)
Gerelateerd aan NLQF/EQF niveau	3

Activiteit	Kennis	Cognitieve en praktische vaardigheden	Competenties (in termen van zelfstandigheid/verantwoordelijkheid)
3.1 Begeleidt specifieke doelgroepen en hun naastbetrokkenen bij (dagelijkse) activiteiten 3.2 Ondersteunt de cliënt gericht op zelfmanagement en/of maatschappelijke participatie 3.3 Stemt de werkzaamheden af	<u>Feiten, abstracte begrippen, ideeën</u> • heeft kennis van geriatrie • heeft kennis van gezondheid, hygiëne en besmetting • heeft kennis van preventie seksueel misbruik en preventie grensoverschrijdend gedrag • heeft kennis van verslavingsproblemen in relatie tot de doelgroepen • heeft kennis van ketenzorg <u>Materialen en middelen</u> • kent technologische hulpmiddelen en instrumenten: e-health en domotica <u>Theorieën, methoden, processen</u> • heeft kennis van de belangrijkste paradigma's in de (geschiedenis van de) gezondheidszorg en de	<u>Toepassen van kennis</u> • kan kennis van (beroeps)ethiek en ethische vraagstukken toepassen • kan kennis van branchespecifieke methodieken toepassen • kan handelen volgens het branchespecifieke kwaliteitskader • kan kennis van groepsdynamica toepassen • kan kennis van vigerende wet- en regelgeving toepassen • kan kennis van de beginselen van administratie toepassen • kan kennis van lichamelijke en psychosociale beperkingen en ontwikkelingsachterstanden toepassen • kan omgaan met protocollen m.b.t. gezondheid, hygiëne, veiligheid, incidentmeldingen, ARBO, milieu, kwaliteitszorg, ergonomisch en kostenbewust werken • kan technologische hulpmiddelen en instrumenten inzetten en gebruiken: e-health en domotica	De begeleider specifieke doelgroepen biedt zelfstandig of in teamverband zorg en ondersteuning aan specifieke doelgroepen. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden met betrekking tot verzorging, begeleiding en ondersteuning van de cliënt. Ze maakt vaak deel uit van een (multidisciplinair) team. Het team is als geheel betrokken bij de ondersteuning van de cliënt c.q. de groep cliënten. Als ze solistisch werkt, moet ze terug kunnen vallen op collega's bij bijvoorbeeld extreme agressie van cliënt of naastbetrokkenen. De begeleider specifieke doelgroepen werkt onder regie en eindverantwoordelijkheid van het team of van een

	betekenis daarvan voor de beroepsuitoefening • heeft kennis van het begeleiden van cliënten bij veranderingsprocessen • heeft kennis van het opbouwen, onderhouden en herstellen van een sociaal netwerk • heeft kennis van protocollen m.b.t. gezondheid, hygiëne, veiligheid, incidentmeldingen, ARBO, milieu, kwaliteitszorg, ergonomisch en kostenbewust werken • heeft kennis van algemene begrippen van orthopedagogiek, psychologie, toegepaste sociologie, psychiatrie en psychopathologie • heeft kennis van bij de doelgroepen voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen, aandoeningen, comorbiditeit, functioneringsproblemen en bijbehorende gezondheidsrisico's • heeft kennis van interprofessioneel en interdisciplinair samenwerken • heeft kennis van methoden van	<u>Probleemoplossende vaardigheden</u> • kan methodisch en systematisch handelen toepassen tijdens de beroepsuitoefening • kan regulerende methodieken toepassen ten aanzien van seksualiteit en intimiteit • kan signalen herkennen van sociale problematiek waaronder huiselijk geweld, seksueel misbruik en kindermishandeling en onderneemt actie volgens wet- en regelgeving en het beleid/protocol van de organisatie • kan bijdragen aan patiëntveiligheidscultuur, handelt risicobewust, communiceert patiëntveilig en optimaliseert menselijke en omgevingsfactoren • kan werkzaamheden uitvoeren binnen het budget • kan brandveiligheid en -preventie toepassen <u>Leer- en ontwikkelvaardigheden</u> • kan reflectievaardigheden toepassen <u>Informatievaardigheden</u> • kan handelen volgens patiëntveiligheidswetten, -regels, -richtlijnen en -protocollen • kan observatiemethoden en -technieken toepassen om informatie te achterhalen	functionaris van de organisatie. Relevante informatie, die ze tijdens haar werkzaamheden verkrijgt, geeft ze door aan haar leidinggevende, (multidisciplinair) team en collega's.

	gegevensverzameling • heeft kennis van sociale integratie	• kan ondersteuning bieden bij de omgang met sociale media en internet • kan op de computer werken met zorginformatiesystemen <u>Communicatievaardigheden</u> • kan branchespecifieke voorlichting, advies en instructie geven • kan sociaal vaardig optreden in functionele contacten • kan brede kennis van communicatiemogelijkheden en -methoden toepassen (verbaal, non-verbaal, pre-verbaal, lichaamstaal en schriftelijk), passend bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt • kan brede kennis van diversiteit en interculturele communicatie toepassen • kan kennis van gesprekstechnieken en begeleidingsmethodieken toepassen bij verschillende doelgroepen • kan brede kennis van verlies- en rouwverwerking toepassen en steun organiseren en bieden	

3.1 Activiteit Begeleidt specifieke doelgroepen en hun naastbetrokkenen bij (dagelijkse) activiteiten	Leerresultaat De cliënt is gestimuleerd om zijn begeleidingsdoelen te realiseren. Cliënten hebben in een groep waarin ze veilig zijn en prettig met elkaar omgaan, (dagelijkse) activiteiten uitgevoerd.
Deelactiviteiten	Prestatie-indicatoren
De begeleider specifieke doelgroepen bereidt activiteiten voor door te zorgen dat materialen en middelen aanwezig zijn en informeert de cliënten over de activiteit. De activiteiten kunnen variëren afhankelijk van de behoeften en wensen van de cliënt zoals een maaltijd (voor)bereiden, muziek maken of sporten. Ze betreft zoveel mogelijk de naastbetrokkenen bij de (dagelijkse) activiteiten <i>(Materialen en middelen inzetten, Plannen en organiseren)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • bereidt de activiteiten ruim op tijd voor; • schat de benodigde tijd voor de activiteiten realistisch in; • kiest de juiste materialen en middelen voor de activiteiten die zij organiseert;
Bij aanvang van een activiteit geeft ze indien nodig uitleg of instructie over de activiteit aan de cliënten en laat onder andere voorbeelden, keuzemogelijkheden en alternatieven zien. Ze demonstreert zo nodig het gebruik van materialen en middelen. <i>(Materialen en middelen inzetten, Presenteren)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • maakt haar aanpak van de dagelijkse activiteiten tijdig bespreekbaar; • gaat zorgvuldig en netjes met de materialen en middelen om.
Tijdens de activiteit bewaakt ze de voortgang en motiveert de cliënt(en) om de gestelde doelen te behalen en zich te houden aan afgesproken regels. Ze blijft steeds controleren of de activiteit blijft aansluiten bij de wensen en de mogelijkheden van de cliënt(en). Ze schakelt flexibel en continu tussen de individuele cliënt en de groep cliënten. Ze observeert en dealt met de groepsdynamiek en het gedrag van de cliënten. Ze bevordert een goed groepsklimaat. Ze ziet toe dat de cliënten prettig met elkaar omgaan tijdens de activiteit. Is dit niet het geval dan bespreekt ze dit in de groep. <i>(Begeleiden, Samenwerken en overleggen)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • scheidt zorgvuldig kansen en mogelijkheden voor cliënten om zich te ontwikkelen; • geeft opbouwende feedback om cliënten met enthousiasme en een positieve instelling activiteiten aan te laten pakken; • stemt haar communicatie, gedrag en begeleidingsvormen af op de cliënt(en).

3.2 Activiteit Ondersteunt de cliënt gericht op zelfmanagement en/of maatschappelijke participatie	Leerresultaat Het zelfmanagement en/of de maatschappelijke participatie van de cliënt is versterkt. De uitgevoerde activiteiten hebben een bijdrage geleverd aan het realiseren van ondersteuningsdoelen.
Deelactiviteiten	Prestatie-indicatoren
De begeleider specifieke doelgroepen stimuleert de cliënt tot deelname aan activiteiten ter bevordering van de regie over zijn eigen leven (zelfmanagement) bij o.a. de persoonlijke verzorging, wonen en huishouden en deelname aan de maatschappij. Zij begeleidt de cliënt en let hierbij op de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de cliënt. <i>(Begeleiden, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • scheidt zorgvuldig kansen en mogelijkheden voor de cliënt om zijn zelfstandigheid en zelfredzaamheid te vergroten; • motiveert de cliënt doelbewust om zijn maatschappelijke participatie te behouden en/of te vergroten;
Zij gaat na wat de mogelijkheden, wensen, behoeften en verwachtingen van de cliënt zijn ten aanzien van maatschappelijke participatie. Zij bespreekt met de cliënt wat hij nodig heeft aan ondersteuning en wat het beste bij hem aansluit. Zij signaleert veranderingen in de situatie van de cliënt en past in overleg met de cliënt de zorg en ondersteuning aan. Zij verwijst waar nodig en werkt samen met andere zorgverleners. <i>(Begeleiden, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • controleert actief of er aan de wensen, behoeften en verwachtingen van de cliënt wordt voldaan; • onderneemt tijdig actie wanneer de cliënt signalen van overbelasting toont.

3.3 Activiteit Stemt werkzaamheden af met betrokkenen	Leerresultaat Werkzaamheden onderling zijn afgestemd waardoor kwaliteit, continuïteit en eenduidigheid gewaarborgd zijn.
Deelactiviteiten	Prestatie-indicatoren
De begeleider specifieke doelgroepen neemt deel aan voor de afstemming relevante overlegvormen. Ze stemt haar werkzaamheden m.b.t. ondersteuning in de omgeving af met collega's, leidinggevende, met betrokkenen van andere disciplines en vanuit (aanverwante) bedrijven/instellingen. Daarbij bespreekt ze de verdeling van de taken. <i>(Samenwerken en overleggen, Plannen en organiseren)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • voert tijdig en regelmatig overleg met alle betrokkenen; • formuleert duidelijke en haalbare doelen voor het overleg; • bouwt professioneel aan optimale samenwerking met alle betrokkenen.
De begeleider specifieke doelgroepen houdt rekening met mogelijkheden, eisen, prioriteiten, wensen, behoeftes en verwachtingen van betrokkenen en de daaruit voortkomende consequenties. Met behulp van de uitgewisselde informatie vormt zij een compleet beeld van de zorgverlening / ondersteuning in de omgeving. Zij past haar aanpak aan als blijkt dat dit nodig is. Daarnaast bespreekt ze eventuele knelpunten in de werkzaamheden en zoekt ze naar mogelijkheden deze op te lossen. Ze draagt zorg voor vastlegging van resultaten van het overleg. <i>(Samenwerken en overleggen, Plannen en organiseren, Relaties bouwen en netwerken, Overtuigen en beïnvloeden)</i>	De begeleider specifieke doelgroepen: • is tijdens overleg in staat meerdere gespreksdoelen na te streven; • staat open voor meningen, ideeën en feedback van anderen; • houdt rekening met de haalbaarheid van werkzaamheden in tijd en kwaliteit; • streeft doelbewust naar overeenstemming en voldoende steun voor besluiten;